

Бслай С.В.,
доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника
навчально-наукового центру організації освітнього процесу – начальник
науково-методичного відділу,
Національна академія Національної гвардії України, м. Харків
Гладков В.С.,
ад'юнкт, Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

ПЕРЕДУМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ УСПІШНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ В УКРАЇНІ

Національні уряди, що несуть відповідальність за зміцнення національної стійкості, наразі працюють в умовах надзвичайно складної воєнно-політичної обстановки. Об'єднання людей, які організують себе самостійно, демонструють різноманітні та нелінійні реакції, що, в умовах відсутності централізованого управління, ускладнює процеси взаємодії, а також забезпечення послідовності розподілу та залучення сил та засобів національного спротиву. Іноземні держави, урядові союзи та впливові недержавні актори намагаються здобути вплив на населення, застосовуючи різноманітні методи, що можуть призводити до зниження національної стійкості. Однак, незважаючи на зростаючий вплив недержавних інституцій, легітимні уряди держав є головними відповідальними за підвищення стійкості та організацію національного спротиву.

Сучасний український національний спротив – це рух національного спротиву на тимчасово окупованих територіях України, що виник внаслідок збройної агресії росії. Такий рух опору в його сучасному розумінні вважається невід'ємною складовою оборони України, яка є системою воєнних, інформаційних і спеціальних заходів, організація, планування, підготовка і підтримка яких здійснюється з метою відновлення державного суверенітету і територіальної цілісності під час відсічі збройної агресії проти України [1].

Закон України «Про основи національного спротиву» [2] визначає правові та організаційні засади національного спротиву, основи його підготовки та ведення, завдання і повноваження сил безпеки та сил оборони та інших суб'єктів з питань підготовки і ведення національного спротиву. Національний спротив – комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння

обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України [2].

Метою національного спротиву є підвищення обороноздатності держави, надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву. Уряди держав можуть вдаватися до проведення превентивних заходів стратегічної комунікації з метою поширення важливої інформації та інструкцій для громадян, а також для протидії інформаційним операціям потенційного противника. Проведення інформаційних операцій до початку кризи потребує відповідної підготовки, що передбачає наявність чітко опрацьованого інтерпретування фактів, синхронізацію заходів із поданням інформації та узгодженням із діями національного спротиву по мірі наближення кризи та в ході перших тижнів окупації, навіть якщо подібна підготовка здійснюється дистанційно. Політикам необхідно застосовувати відповідні правові механізми, які дозволяють забезпечити належну гнучкість та ініціативу за умови збереження можливості управління ризиками у мирному середовищі [3].

Передумови успішного національного спротиву потребують неабиякої стійкості. Відзначаючи, що основою успішного спротиву є стійкість населення, справедливо підкреслюється роль національної самобутності та готовності до подолання криз. Надалі наведемо кілька ключових аспектів на які варто звернути увагу.

Формування національної ідентичності. Національна самобутність може бути зміцнена через освіту, культуру, медіа та громадські ініціативи. Важливою є підтримка історичної пам'яті та популяризація національних цінностей.

Психологічна підготовка. Уряд може запроваджувати програми на кшталт психосоціальної підтримки, що допоможуть людям впоратися з кризовими ситуаціями та зміцнити їхню рішучість.

Оцінка вразливостей. Систематичний аналіз суспільних слабкостей допоможе урядам оперативно реагувати на можливі загрози, адаптуючи свою

політику до змінних умов.

Військова та цивільна підготовка. Система вишколу, що включає організацію тренувань, навчань, а також підготовку резервістів, які зможуть безпосередньо брати участь у захисті держави.

Співпраця з союзниками. Зміцнення міжнародних зв'язків є критично важливим. Спільні навчання, обмін інформацією та ресурсами посилять обороноздатність.

План дій на випадок кризових ситуацій. Наявність детального плану дій, щодо реагування на катастрофи, дозволить знизити ризики та підвищити ефективність заходів у разі виникнення кризи.

Прозорість та комунікація з населенням. Інформування громадян про потенційні загрози та план дій є ключовим елементом для підвищення рівня довіри до уряду і готовності населення до співпраці.

Таким чином, виходячи з вище визначеного можливо зазначити, що реалізація аспектів успішного національного спротиву є запорукою створення більш стійкого українського суспільства, яке здатне протистояти зовнішнім і внутрішнім викликам.

Список використаних джерел:

1. Про основи національного спротиву : Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>.

2. Український національний спротив. (рух опору, партизанський рух) під час Українсько-російської війни: історична ретроспектива українського руху опору, український рух опору у період 2014-2021, український рух спротиву у період 2022-2023, нормативне-правове забезпеченн / укл.: Коропатнік І.М., Микитюк М.А., Павлюк О.О., Петков С.В. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 428 с.

3. FM 90-8 Протипартизанських операцій польовий статут армії США. Штаб-Квартира Міністерства Армії Вашингтон, Округ Колумбія, 29.VIII.1986.